

Magyarország Alkotmánybírósága

1015 Budapest, Donáti u. 35-45.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 1535 Budapest, Pf. 773	
Ügyszám:	IV. / 1061 - 0 / 2015
Érkezett:	2015 APR 17.
Példány:	Kezelőiroda:
Melléklet:	

KÚRIA 1.	
KvK II. 37345/15/4	
Érkezett:	2015 APR. 16
Példány:	1 - 12

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott [REDACTED] (lakcím [REDACTED]; személyi igazolvány szám:

[REDACTED] HA; e-mail: [REDACTED]) (a továbbiakban: kérelmező) az Alaptörvény 24 cikk (2) bekezdés d) pontja, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (továbbiakban: Ve.) 233. §-a alapján az alábbi

alkotmányjogi panasz indítványt

nyújtom be.

Kérem, hogy az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörében eljárva az Alkotmánybíróság alaptörvény-ellenessége miatt az Alaptörvény 24. cikk (3) bekezdés b) pontja és az Abtv. 43 § (1) bekezdése alapján semmisítse meg a Kúria Nemzeti Választási Bizottság 67/2015. számú határozatát – a Veszprém Megye 03. számú Országgyűlési Egyéni Választókerületi Választási Bizottság 38/2015. (IV.02.) OEVB számú határozatára is kiterjedően – megváltoztató KvK.II.37.345/2015/3. számú végzését, mert az sérti a kérelmező Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése által biztosított, véleménynyilvánítás szabadságához való jogát.

Kérelmem indokolásaként az alábbiakat adom elő:

További jogorvoslat hiánya

A Kúria KvK.II.37.345/2015/3. számú végzése ellen a Ve. 232.§ (5) bekezdése a további jogorvoslatot kizárja, így teljesülnek az Abtv. 27.§ b) pontjában foglaltak.

Érintettség bizonyítása

A Kúria előtt a Nemzeti Választási Bizottság 2015. április 8-án meghozott, 67/2015. számú határozata ellen benyújtott bírósági felülvizsgálat iránti kérelem tárgyában megindult nemperes eljárásban, illetve az eljárást jogerősen eldöntő KvK.II.37.345/2015/3. számú végzésben a Kúria „jogsértőként” a „Fidesz Ajkai Szervezetét” jelöli meg, valamint a „Fidesz Ajkai Alapszervezetét” tiltotta el további jogsértéstől.

A párt a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló 1989. évi XXXIII. törvény (Ptv.) 1.§-a, valamint a az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (Ectv.) 4.§ (1) bekezdése szerint az egyesülési jog alapján létrejött egyesület egy speciális formája. Az egyesületekre vonatkozó háttérjogszabály, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) az egyesületekre vonatkozóan kimondja, hogy „a jogi személy létesítő okiratának általános kötelező tartalmi elemein túl az egyesület alapszabályában meg kell határozni (...) az egyesület szerveit és azok hatáskörét” (Ptk. 3:71.§ (1) bekezdés d) pont). A Fidesz-Magyar Polgári Szövetség Alapszabályának 26. § alapján pedig a (helyi) alapszervezet ügyeinek vitelére kétéves időtartamra elnököt választ.

Az említett nemperes eljárásban „jogsértőként” megjelölt „Fidesz Ajkai Szervezete” ügyeinek vitelére megválasztott elnöke pedig a kérelmező, aki így az Abtv. 27. §-ában foglalt „egyedi ügyben érintett személy”, akinek Alaptörvényben biztosított joga – a véleménynyilvánítás szabadsága – sérül.

Előzmények (pertörténet)

A „Fidesz AJKA” elnevezésű Facebook-csoport (<https://www.facebook.com/pages/Fidesz-AJKA/240769966088838>, utolsó letöltés: 2015. április 15.) oldalán a „*Pad Ferenc bemutatkozik*” (<https://www.youtube.com/watch?v=M-Phi63rNLw>, utolsó letöltés: 2015. április 15.) című Youtube-videót 2015. március 29-én, közép-európai idő szerint reggel 8:33-kor töltötték fel. A videó a Veszprém megye 03. számú egyéni választókerületben 2015. április 12-re kiírt, országgyűlési időközi választáson MSZP-DK közös egyéni jelöltjeként induló Pad Ferenc, illetve a 2010. április 4-én bekövetkezett, a köznyelvben „ajkai vörösiszap-katasztrófaként” ismert esemény közötti összefüggéseket mutatja be, tekintettel arra, hogy a katasztrófa időpontjában a MAL Magyar Alumínium Termelő és Kereskedelmi Zrt. – melynek vörösiszap-tárolójának gátja átszakadt – felügyelőbizottságának tagja volt Pad Ferenc.

A Kúria 2015. április 13-án kelt, KvK.II.37.345/2015/3. számú végzésében a Nemzeti Választási Bizottság (NVB) 67/2015. számú határozatát – a Veszprém Megye 03. számú Országgyűlési Egyéni Választókerületi Választási Bizottság 38/2015. (IV.02.) OEVB számú határozatára is kiterjedően – megváltoztatta, és egy magánszemély OEVB-hez korábban benyújtott kifogásának helyt adva megállapította, hogy „a Fidesz Ajkai Szervezete a honlapján megosztott videófilmben” tett valótlan ténymegállapításokkal megsértette a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (Ve.) 2. § (1) e) pontjában foglalt, jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlásra vonatkozó választási eljárási alapelvet. A Kúria a Ve. 218.§ (2) a)-b) pontjai alapján a jogsértőt – a jogsértés megállapítása mellett – eltiltotta a további jogsértéstől.

A Kúria ezen, KvK.II.37.345/2015/3. számú végzésében – bár hivatkozott az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatára, mely szerint „az értékítélet és a tényállítás közötti határvonal sok esetben nem egyértelmű” – azt állapította meg, hogy a fent hivatkozott videófilmben foglalt egyes részek – miszerint „a cég vezetői között ott ült Pad Ferenc”, illetve, hogy „Pad Ferenc dolga az lett volna, hogy megakadályozza a katasztrófát, de ő semmit sem tett” – tartalmazznak „tényállitásnak minősülő kijelentéseket, ebből kifolyólag azok nem állnak az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésben megfogalmazott véleménynyilvánítás szabadságának védelme alatt”. Bár a Kúria is kimondta ezen végzésében, hogy az említett videó „megfogalmaz értékítéletet, illetőleg véleményt is”, azonban végül arra a következtetésre jutott, hogy a fent idézett „közlés értékítéleti eleme (...) csökken és nem áll alkotmányos védelem alatt azért, ahogy a videó a katasztrófa súlyos következményeiért való jelölti felelősségről véleményt formál”. A Kúria KvK.II.37.345/2015/3. számú végzésében foglaltakra jutott a Kúria KvK.II.37.344/2015/3.számú, illetve KvK.II.37.346/2015/3.számú végzéseiben is.

A Kúria egy másik, KvK.II.37.343/2015/3.számú, szintén 2015. április 13-án hozott végzésében azonban helybenhagyta a Nemzeti Választási Bizottság egy, fentihez hasonló, azonban nem videófilm, hanem politikai szórólap kapcsán hozott, 65/2015. számú határozatát. Az ügyben egy magánszemély 2015. március 31-én kifogást nyújtott be a Veszprém megye 03. számú Országgyűlési Egyéni Választókerületi Választási Bizottsághoz. Ebben előadta, hogy a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontjára tekintettel az Ifjúsági Kereszténydemokrata Szövetség a jogait nem jóhiszeműen és nem rendeltetésszerűen gyakorolta akkor, amikor szórólapján azt közölte, hogy „Pad Ferenc az iszapkatasztrófa idején a vezetőség tagja volt a

MAL Zrt-nél, Semmit sem tett a tragédia elkerüléséért...”. A Veszprém megye 03. számú OEVB a kifogást 36/2015. (IV.02.) számú határozatában elutasította, a fellebbezés folytán eljáró NVB 65/2015. számú határozatában az OEVB határozatát helybenhagyta. Pad Ferenc az NVB határozata ellen felülvizsgálati kérelemmel élt, azonban a Kúria Kvk.II.37.343/2015/3. számú határozatában – a hasonló ügyben meghozott Kvk.II.37.345/2015/3. számú végzéssel szemben – azonban azt mondta ki, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozása „eltérően valósulhat meg a politikailag semleges, közügyeket nem érintő közlések és a közügyekben résztvevő személyeket érintő közlés esetében, mert politikai vitában az egyéni érdek védelmével szemben a közügyek vitatásának van elsőbbsége. A közszereplők kritizálhatóságának értelmezése esetén a határok szélesebbek, a korlátozásokat a lehető legminimálisabbra kell szorítani.” A Kúria azt is hangsúlyozta, hogy „az értékítélet kifejezésével a választási alapelvek sérelme még azzal sem valósítható meg, ha az éles megfogalmazást tartalmaz” és – hivatkozva az Alkotmánybíróság 5/2015.(II.25.) AB határozatára – rögzítette, hogy „a választási kampányban megjelenő kommunikációt nem kiragadottan, nem direkt tartalmát nézve kell minősíteni”.

Mindezek alapján a Kúria Kvk.II.37.343/2015/3. számú határozatában arra a következtetésre jutott, hogy a választási kampányban résztvevő jelölt, mint közszereplő politikus becsületének csorbítására alkalmas értékítéletet kifejező véleménynyilvánítás alkotmányos védelmet élvez, az nem tekinthető a Ve. 2.§ (1) bekezdés e) pontjában foglalt a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét sértő közlésnek.

Fentiekből kitűnik, hogy majdnem azonos tartalomközlés kapcsán („a cég vezetői között ott ült Pad Ferenc”; „Pad Ferenc dolga az lett volna, hogy megakadályozza a katasztrófát, de ő semmit sem tett”, illetve „Pad Ferenc az iszapkatasztrófa idején a vezetőség tagja volt a MAL Zrt-nél”; „Semmit sem tett a tragédia elkerüléséért...”) a Kúria egyes végzéseiben egymástól gyökeresen eltérően ítélte meg, mi számít „tényközlésnek”, és mi „értékítéletnek” – ezáltal eltérően ítélte meg a véleménynyilvánítás szabadságának határait, és annak a jóhiszemű és tisztességes eljáráshoz való viszonyát is.

Míg a Kúria Kvk.II.37.345/2015/3. számú, Kvk.II.37.344/2015/3.számú, illetve Kvk.II.37.346/2015/3.számú végzéseiben arra a következtetésre jutott, hogy az idézett mondatok nem a véleménynyilvánítás szabadságának körébe tartoznak, hanem tényállítások – így vizsgálható „igazságtartalmuk”, „hamisságuk” –, melyek a jó hírnév sérelmén keresztül

megvalósíthatják az emberi méltóság sérelmét és sérthetik a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás (választási) alapelvét, addig a Kúria Kvk.II.37.343/2015/3. számú határozata az idézett mondatokat értékítéletet kifejező véleménynyilvánításként értékelte, melyek igazságtartalmának vizsgálata fogalmilag kizárt – ti. azok a véleményt kifejező szubjektív értékítéletét tükrözik.

Előbbi három, illetve utóbbi egy kúriai végzés alapjául szolgáló ügy, illetve eljárás különbsége valójában abban áll, hogy az idézett tartalom „fizikai/virtuális hordozója”, azaz közvetítő platformja eltérő volt. Míg előbbi esetekben egy kép- és hanganyagot is tartalmazó videófilmről van szó, addig utóbbi esetben egy papíralapú szórólapról. Ebből fakadóan ítélte meg a Kúria eltérően ugyanazokat a kijelentéseket: mert lényegesen más – szöveges és képi – környezetben találta azokat, pedig a véleménynyilvánítás szabadsága nem függhet elsősorban attól, hogy a kérdéses tartalom milyen konkrét fizikai (vagy virtuális) felületen jelenik meg. Ez ugyanis a véleménynyilvánítás szabadságának, mint alapjognak a szükségtelen és aránytalan korlátozását jelentené.

Az Alaptörvényben biztosított jog sérelme

A videó a kérelmezőnek, mint a „Fidesz Ajkai Szervezet” elnökének (a Kúria Kvk.II.37.343/2015/3. számú végzésében „a jogsértőnek”) véleményét tartalmazza – azáltal, hogy azt megosztotta –, mely szerint „*a cég vezetői között ott ült Pad Ferenc*”, illetve, hogy „*Pad Ferenc dolga az lett volna, hogy megakadályozza a katasztrófát, de ő semmit sem tett*”. Ezt a kérelmező nem jogi tényként közölte, kísérletet sem tett arra, hogy ezt „jogilag” alátámassza, nem tett büntető feljelentést sem – hanem élt egy, a XXI. század eleje óta bevettnek számító kommunikációs eszközzel, a videómegosztással. Az Alaptörvény IX. cikkében garantált véleménynyilvánítás szabadságával élve közzétette politikai véleményét, amelynek igazságtartalma nem vizsgálható, hiszen a vélemények esetében a hamisság bizonyítása értelmezhetetlen. Ezt korábban már az Alkotmánybíróság is kimondta, amikor rögzítette, hogy „a szabad véleménynyilvánításhoz való jog a véleményt annak érték- és igazságtartalmára tekintet nélkül védi”. Valamint azt is kimondta az Alkotmánybíróság, hogy „...maga a véleménynyilvánítás lehetősége és ténye védett, annak tartalmára tekintet nélkül. Vagyis az egyéni véleménynyilvánítás, a saját törvényei szerint kialakuló közvélemény, és ezekkel kölcsönhatásban a minél szélesebb tájékozottságra épülő egyéni véleményalkotás lehetősége az, ami alkotmányos védelmet élvez. Az Alkotmány a szabad kommunikációt - az

egyéni magatartást és a társadalmi folyamatot - biztosítja, s nem annak tartalmára vonatkozik a szabad véleménynyilvánítás alapjoga. Ebben a processzusban helye van minden véleménynek, jónak és károsnak, kellemesnek és sértőnek egyaránt - különösen azért, mert maga a vélemény minősítése is e folyamat terméke." [30/1992. (V. 26.) AB határozat].

Ugyanebben a határozatában az Alkotmánybíróság azt is rögzítette, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága „teszi lehetővé az egyén megalapozott részvételét a társadalmi és politikai folyamatokban. Történelmi tapasztalat, hogy mindannyiszor, amikor a véleménynyilvánítás szabadságát korlátozták, sérelmet szenvedett a társadalmi igazságosság, az emberi kreativitás, csökkent az emberben rejlő képességek kibontakozásának lehetősége. A káros következmények nem csupán az individuum, hanem a társadalom életében is megmutatkoztak és az emberiség fejlődésének sok szenvedéssel járó zsákutcájához vezettek.”

A fentiekén túl hangsúlyozandó, hogy a Kúria által jogsértőnek talált vélemény-kijelentés egy közszereplőre vonatkozott. Márpedig mind a rendes bíróságok gyakorlatából, mind az Alkotmánybíróság határozataiból egyértelmű, hogy a közszereplőkkel szembeni véleménynyilvánítás még e jog gyakorlásának más eseteinél is nagyobb védelmet élvez, másként fogalmazva a közszereplőknek nagyobbak kell lennie a „tűréshatárnak”. Így például az Alkotmánybíróság kimondta, hogy „a szabad véleménynyilvánításhoz való jog által védett, alkotmányosan nem büntethető véleménynyilvánítás köre azonban a közhatalmat gyakorló személyekkel, valamint a közszereplő politikusokkal kapcsolatos véleménynyilvánítást tekintve tágabb, mint más személyeknél” [36/1994. (VI. 24.) AB határozat].

A fentiek egyértelmű oka, hogy a közszereplő megnyilvánulásai (éppen e minőségéből adódóan) sokkal nagyobb figyelmet kapnak, mint más embereké, ez pedig azt is feltételezi, hogy a hamis állításokkal és negatív vélemény kijelentésekkel kapcsolatban is könnyebben tudják megvédeni magukat.

Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság is kimondta, hogy „azok a közszereplők, akik nyíltan vállalhatnak közéleti-politikai szerepet (szemben például egy bíró idevonatkozó lehetőségeivel), meg is tudják magukat védeni az alaptalan megnyilvánulásokkal szemben a nyilvánosság előtt. Erre minden lehetőség adott például egy választási kampány során az országgyűlési képviselőjelölteknek. A véleménynyilvánítás szabadsága tehát fokozottan érvényesül olyan értékítéletekkel kapcsolatban, amelyek a közügyekre vonatkozó vélemények

ütközésében kapnak hangot, még akkor is, ha esetleg túlzóak és felfokozottak, netán képi (elvont) formában jelennek meg” [5/2015. (II. 25.) AB határozat].

A véleménynyilvánítás szabadságának különös szerepe van a politikai folyamatokban, ennek érvényesülése minden demokratikus berendezkedés alapja. Hiszen a demokrácia alapja, hogy az arra jogosult állampolgárok képviselőket választanak, a képviselő-jelöltek (és az általuk képviselt szervezetek) pedig megpróbálják befolyásolni, meggyőzni a választókat, hogy azok rájuk szavazzanak. A meggyőzés egyik eszköze éppen az, hogy a jelöltek és a jelölőszervezetek megosztják véleményüket a választókkal. Ezek a vélemények lehetnek pozitívak és negatívak, ez utóbbit – pl. az ún. „negatív kampányt” – sem tiltják a hatályos jogszabályok. A fentieknek megfelelő álláspontot a Kúria is magáévá tette, amennyiben kimondta, hogy a választási kampányban megengedettek az élesebb értékítéletek és azok fogalmilag nem sérthetik a választási alapelveket, tehát fogalmilag kizárt, hogy rosszhiszeműek legyenek [Kvk. III.37.211/2006/3 és Kvk. III. 37. 107/2008/2].

Hasonló megállapításra jutott az Alkotmánybíróság is, amikor rögzítette, hogy „az egymással versengő jelöltek igyekeznek előnyt szerezni, s ennek elérése érdekében nyíltan és akár kendőzetlenül is megnyilvánulhatnak. Társadalmi érdek, hogy a kampányban nemcsak a közügyeket, hanem az egyes jelöltek alkalmasságát és a jelölő/támogató szervezet programját is megvitassák. Ez alkalmanként kemény verbális csatározásokat is jelenthet, de ez része a kampány során megvalósuló véleménynyilvánítási szabadságnak” [5/2015. (II. 25.) AB határozat]. Tehát az Alkotmánybíróság nemcsak azt rögzítette, hogy a kampány során elhangzó véleménynyilvánítások (a negatívak is) alkotmányos védelmet élveznek, hanem kimondottan kívánatosnak minősítette azokat.

Mindezeket túl leszögezendő, hogy amennyiben az Alkotmánybíróság jogszerűnek találná a Kúria panasz tárgyát képező döntését és az abban foglalt jogkorlátozást, fennállna annak a veszélye, hogy a jövőbeli kampányok során a politikai szereplők öncenzúrára kényszerülnének, ez a folyamat pedig – az Alkotmánybíróság által is kifejtettek alapján – erős demokratikus deficitet, a véleménynyilvánítás szabadságának leépülését eredményezné.

Mindebből következően az Abtv. 27.§-ban foglaltak szerint a Kúriának az az ügy érdemében hozott, KvK.II.37.345/2015/3. számú végzése az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, ezért alaptörvény-ellenes

Érdemi alaptörvény-ellenesség és az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés (Abtv. 29.§-ban foglaltak fennállta)

A) Fentiekből egyértelműen kitűnik, hogy a Kúria KvK.II.37.345/2015/3. számú végzése megsértette a kérelmezőnek az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében garantált, véleménynyilvánítás szabadságához fűződő jogát („Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához”). Ebből fakadóan következik az érdemi alaptörvény-ellenesség, tekintettel arra is, hogy az egyik legfontosabb, elsőgenerációs alapjogról van szó. Mindezek mellett a kérdés az egyedi ügyön túlmutató, alapvető alkotmányjogi jelentőséggel is bír, ugyanis egy olyan lényegi vitáról van szó, mely a „ténykérdés” – „értékítélet” dichotómiáját érinti, ami közvetlenül kapcsolódik a véleménynyilvánítás szabadságához, „történelmibb” kifejezéssel élve a szólásszabadsághoz. Az Alkotmánybíróság érdemi határozata a jövőre nézve megfogalmazhatja azokat a szempontokat, amelyeket figyelembe véve a véleménynyilvánítás szabadsága és az emberi méltóság „ütközését” tárgyaló ügyekben eljáró jogalkalmazók hasonló jogvitákban majd kellőképpen mérlegelni tudnak.

B) Mindemellett a jelen indítványban támadott KvK.II.37.345/2015/3. számú végzésben a Kúria gyökeresen ellentétes következtetésre jutott a hasonló jogi helyzetet elbíráló KvK.II.37.343/2015/3. számú végzéshez képest tekintetben, hogy mely esetekben és milyen terjedelemben kell védeni a véleménynyilvánításhoz való az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében meghatározott alapjogot. Ennek következtében az érintettek, így magam számára is kiszámíthatatlanná vált a vonatkozó jogszabályok tartalma és alkalmazásának korlátai. Éppen ezért a Kúria döntése sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében kimondott jogállamiság elvét, illetőleg immanens részét képező jogbiztonsághoz való jogot. A jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki a tevékenységüket. A Kúria döntése a kiszámítható állami működéshez, vagyis a jogbiztonsághoz fűződő jogot sértette. A jelölő szervezeteknek – és személyesen nekem is – ezáltal kiszámíthatatlan, egymásnak ellentmondó kúriai döntések alapján kell végezniük tevékenységüket.

Ajka, 2015. április 16.

